

Obvodný úrad miestnych národných výborov vo Veľkej Čausi (1944) 1945 – 1950

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10266	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný úrad miestnych národných výborov vo Veľkej Čausi	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1944) 1945 – 1950	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	0,70 bm (18 kusov úradných kníh, 8 registratúrnych pomôcok, 2 archívne škatule spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný úrad miestnych národných výborov v Veľkej Čausi	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Výzvu na zakladanie národných výborov ako orgánov ľudovej moci pri organizovaní protifašistického boja obsahoval Ohlas Ústredného národno-revolučného výboru z marca 1942. Podľa inštrukcií ilegálnej Slovenskej národnej rady vydaných koncom roka 1943 sa sieť okresných a miestnych národných výborov rozrástla najmä v prvom polroku 1944. Rozhodujúcou etapou bolo ich prevzatie štátnej moci v obciach a okresoch na Slovensku v období SNP. Vo svojej pôsobnosti sa opierali o smernice Povereníctva SNR pre veci vnútorné č. 339/1944/I z 27. septembra 1944. Po oslobodení Československa v roku 1945 sa začína nová etapa vo vývoji národných výborov. Nariadením Povereníctva SNR č. 26/1945 Zb. n. SNR zo 7. apríla 1945 boli zriadené miestne národné výbory, na ktoré prešla právomoc, ktorú predtým	Dejiny správy pôvodcu

		<p>vykonávali obecné zastupiteľstvá, obecná rada, starosta obce a obecný notár. Na základe dočasného organizačného poriadku vydaného Poverenictvom pre veci vnútorné č. 6633/2-II/1-1945 z 15. novembra 1945 vykonávali miestne národné výbory svoju pôsobnosť prostredníctvom pléna, rady, predsedu, miestnych komisií a obvodných úradov MNV. Po zrušení obvodných notárskych úradov práve obvodné úrady miestnych národných výborov boli ustanovené ako orgány verejnej správy. Obvodný úrad MNV vo Veľkej Čausi tak prevzal agendu zrušeného Obvodného notárskeho úradu vo Veľkej Čausi. Do jeho územného obvodu patrilo sedem miestnych národných výborov a to v Brusne, Chrenovci, Jalovci, Lipníku, Malej Čausi, Ráztočne a Veľkej Čausi. Sídlo úradu bolo vo Veľkej Čausi, v budove národného výboru. Obvodný úrad MNV bol orgánom pomocným a výkonným, vybavoval všetky písomné podania miestnych národných výborov spadajúcich do jeho pôsobnosti ako ich výkonný orgán. Podával posudky a návrhy v odborných záležitostiach, plnil usmernenia a opatrenia orgánov MNV, príkazy, nariadenia, dožiadania dozorných orgánov a vyšších úradov. Vedúci úradu Juraj Veterník, neskôr prednosta sa povinne zúčastňoval na zasadnutiach pléna a rady ako zapisovateľ bez hlasovacieho práva. Bol odborným poradcom MNV a dozeral na prácu zamestnancov. Ako štátnemu úradníkovi mu prináležalo rozhodovacie právo v matričných záležitostiach, do ktorých národné výbory nemali právo zasahovať. Úrad mal ešte ďalších dvoch zamestnancov: zástupcom vedúceho úradu bol Ján Hojtš a kancelárskou pracovníčkou Emília Frimelová. V roku 1946 sa úrad rozšíril o ďalšiu zamestnankyňu Gabrielu Veterníkovú. Obvodný úrad MNV vo Veľkej Čausi podliehal pod Okresný národný výbor v Prievidzi a poverenictvu vnútra. Vládnym nariadením č. 14/1950 Zb. o organizácii miestnych národných výborov vyvrcholila reorganizácia verejnej správy v obciach na Slovensku. Na základe tohto nariadenia boli právomoci Obvodného úradu MNV vo Veľkej Čausi presunuté na jednotlivé miestne národné výbory, čo znamenalo likvidáciu úradu dňa 11. júla 1950, kedy o tom bola spísaná zápisnica. Vedúcim úradu bol v tom čase Michal Šimko, jeho zástupcom Michal Dobiš a kancelárskymi zamestnancami Jozef Lenhart, Anna Blahová a Helena Kmeťová. V rámci Nitrianskeho kraja boli obvodné úrady miestnych národných výborov oficiálne zrušené výmerom KNV v Nitre č. 563/1950 sekr. zo dňa 7. júla 1950.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Spisová manipulácia obvodného úradu MNV nebola osobitne upravená. Platil kancelársky poriadok pre obce a obecné a obvodné notárske úrady, vydaný uhorským ministerstvom vnútra č. 126 000/1902 B.N., ktorý upravoval aj spisovú službu obvodného úradu MNV. Vedúci, prednosta obvodného úradu MNV viedol registratúrny denník, nazývaný ako podací protokol (administratívny, všeobecný), do ktorého zapisoval všetky podania, či už prišli ktorémukoľvek miestnemu národnému výboru alebo priamo obvodnému úradu MNV. Prednosta doručenu poštu otváral a vybavoval. Spisy boli protokolované chronologicko-numericke, pričom spisy, týkajúce</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>sa jednej veci sa pripájali k tomu istému číslu. Neprotokolovali sa tie záležitosti, pre ktoré sa museli viesť evidencie, zápisnice pléna, rady, komisií MNV, doručenky, zbierky zákonov a nariadení, úradné vestníky i oznamy. Zvlášť sa viedli protokoly pre dôvernú agendu. Spisy sa členili na prezidiálne (dôverné), ktoré rozsahovo tvorili menšiu časť a administratívne (všeobecné), ktorých bola väčšina. Počas vybavovania sa spisy ukladali do spisových obalov, na ktorých bolo poznačené o aký typ spisov ide, číslo spisu lomené rokom vzniku. Na konci roka sa vybavené spisy sústreďovali do spisovne úradu. Osobitné oddelenie tvorila účtovná agenda, do ktorej patrili písomnosti ako rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, pokladničné denníky, viažuce sa k hlavnej knihe hospodárenia. Samostatným celkom bola matričná agenda. Záznamy Obvodného úradu MNV vo Veľkej Čausi boli uložené v nevyhovujúcich priestoroch na povale úradu, bolo s nimi neodborne manipulované a väčšina z nich bola zničená hnilobou, plesňami, dohryzená hlodavcami a pokrytá silnou vrstvou prachu. Aj z toho dôvodu sa zachovala len nepatrná časť fondu.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Prvé záznamy prevzal do archívu okresný archivár Michal Tulík v roku 1955. V prírastkovej knihe 6. augusta 1955 pod číslom 19 zapísal sedem kníh a osem fasciklov administratívnych spisov z rokov 1945 – 1947, ktoré prevzal bez akéhokoľvek zápisu. Ďalšie písomnosti archivári prevzali 30. mája 1962 a zapísali ich do prírastkovej knihy pod číslom 71. Prírastok tvorila jedna úradná kniha z roku 1946 a tri registratúrne denníky z rokova 1946 – 1949.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírástkov
3.3.1.	Scope and content	<p>Vo fonde sa nachádzajú evidencie vydaných občianskych legitimácií, domovských listov a cestovných pasov z rokov 1946 - 1948. Zachovali sa nám len dôverné protokoly z rokov 1944 – 1950 bez dôverných spisov. Z administratívnych protokolov sa vo fonde nachádzajú všetky okrem roku 1950. Kompletnejšie sú zastúpené administratívne spisy z rokov 1945 – 1947, spisy z rokov 1948 – 1950 sa nám prakticky nezachovali až na jeden či dva z každého ročníka. Z účtovného materiálu sa zachovali hlavné rozpočty obecného hospodárenia obcí z rokov 1947 – 1948. Kompletnejšie zachované administratívne spisy obsahujú predovšetkým informácie o náleze hromadného hrobu v Ráztočne, zásobovaní, stavbe viaduktu v Handlovej, súpis Nemcov v obvode a vojnových škôd, výkazy živností, zoznam účastníkov SNP a kroniku SNP z Veľkej Čausi, ale aj zriadenie detskej opatrovne či reguláciu Handlovky. Fond je zdrojom informácií o politických, spoločenských i hospodárskych pomeroch povojnového obdobia v obciach Obvodného úradu MNV vo Veľkej Čausi .</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

A	Appraisal, destruction and scheduling information	Pre malé množstvo zachovaných spisov sa vnútorné vyradenie dokumentov neuskutočnilo.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený združeným inventárom v štruktúre:</p> <p>Obvodný úrad miestnych národných výborov vo Veľkej Čausi:</p> <p>I. Knihy Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál A.Registratúrne pomôcky a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne</p> <p>B.Spisy administratívne</p> <p>II. Účtovný materiál Účtovné knihy 1.Brusno 2.Chrenovec 3.Jalovec 4.Lipník 5.Malá Čausa 6.Ráztočno 7.Veľká Čausa</p>	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania

			reprodukcí
3.4.3.	Language/scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	dobrý	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík: Obvodné úrady miestnych národných výborov 1945 – 1950, skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 536. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík, Marta Gašparovičová: Úrady a obvodné úrady miestnych národných výborov (1940) 1945 – 1950 (1957), združený inventár, Bojnice 1989, evid. č. 2472.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Obvodný notársky úrad vo Veľkej Čausi 1883 – 1945 (1951) Okresný úrad v Prievidzi (1884) 1923 – 1945 (1961) Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991) Miestny národný výbor v Chrenovci 1950 – 1990 Miestny národný výbor v Jalovci 1951 – 1975 Miestny národný výbor v Lipníku 1950 - 1975 Miestny národný výbor v Malej Čause 1947 – 1990 (1993) Miestny národný výbor v Ráztočne 1946 - 1990 Miestny národný výbor vo Veľkej Čaue 1950 – 1990	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topolčanoch</i> . Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s.	Informácie o

		<i>Informatívny sprievodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i> . Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s.	publikovaný
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Fond spracovala v roku 1963 Oľga Bražinová a spolu s Jozef Bilčíkom vyhotovili inventár. Písomnosť z roku 1945 vyčlenili z fondu Obvodný notársky úrad vo Veľkej Čausi a pričlenili k fondu Obvodný úrad MNV vo Veľkej Čausi. Na druhej strane evidencie napr. cestovných pasov, obecných svedectiev, trestaných, zbrojných listov, lesných hájnikov, stavebných povolení a vojnových poškodencov, vedené počas existencie obidvoch úradov až do roku 1950 kvôli prevahe rokov ponechali vo fonde predchodcu notárskeho úradu. V roku 1989 fond reinventarizovala Marta Gašparovičová. Dôvodom reinventarizácie bolo presťahovanie archívu z Prievidze do novej účelovej budovy v Bojniciach, keďže po presťahovaní nebolo možné nájsť spisy podľa existujúceho inventára. Marta Gašparovičová, na základe metodického pokynu AS MV SSR z 9. februára 1982, zápisnice pléna Miestneho národného výboru v Malej Čause 1947 – 1950 a Miestneho národného výboru v Ráztočne 1946 – 1950 zaradila do fondov príslušných miestnych národných výborov. Opis fondu vyhotovila Zuzana Kotianová vo februári 2022.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): GeneralInternational Standard ArchivalDescription, SecondEdition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	16. 02. 2022	Dátum vyhotovenia opisu